

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Kraječ v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Ustanovimo male posojilnice!

Ko so v nekem kraju na Slovenskem snovali posojilnico, šlo je to dotičnim domoljubom, ki so se bili lotili težavnega podjetja, kaj trdo izpod rok. Kmet je k temu početju ali molčal ali z ramami in glavo odkimaval. Odličen domoljub, ki se ni hotel udeležiti, je rekel: Vsaj sam posojujem kmetom, čemu se bodem pri Vas udeleževal. Zopet drug se je oglasil z besedo, ki je utegnila snovalce še bolj plašiti, ko je rekel: Posojilnica bode dajala le novo priliko, da se bodo ljudje zadolžili. V tej izjavi je nekoliko resnice, vendar le toliko, kolikor v očitani, da je n. pr. zavoljo klinčkov veliko požarov. Vsaka stvar ima pač dve strani, eno dobro, eno slabo. Gledati moramo, da se z dobro stranjo okoristimo, slabe strani pa ogibljemo. Katero dobro stran imajo torej posojilnice? Ljudje so na posodo jemali in bodo to tudi v prihodnje storili, kolikor v stiske in zadrege pridejo. So nekaterikrat potrebe in sile, da človek mora denar v roke vzeti, n. pr. da plača davke, da si kupi živeža, obleko, ko nima blaga, da bi ga v denar spravil, ali ko ni kupca, da bi pridelke vsaj po nekoliko pošteni ceni prodal. Ali če mora človek, posebej če mora kmet od izposojenega denarja prevelike obresti plačevati, spravi ga to prehitro na beraško palico, zlasti če so z izposojevanjem še drugi stroški združeni. Če vzame kmet 100 gold. na posodo, pa se mu le kacic 60 gold. gotovega denarja našteje, spravilo ga bode tako izposojanje, če se ponavlja, prej ali slej na boben. Kmetom le taki denarni zavodi ne bodo na škodo, pri katerih bode za jako nizke obresti dobival na posodo; 10%, 8%, 7% obresti so vse prevelike obresti za kmeta. Še 6% obresti se morajo k visokim obrestim prištevati. Ako bi bilo mogoče napraviti denarne zavode, ki bi dajali brez obresti, potlej bi se ljudem, na posodo jemajočim, dobro godilo, ako ne bi potratno ravnali s posojilom.

Na tak način bi bile v stanu denar posojevati samo take države, katere nimajo nič dolga.

Denarnice, hranilnice in posojilnice morale bodo pa vedno od posojila obresti pobirati — nižje, ko bodo te obresti — večjo veljavo bodo ti zavodi z ozirom na ljudski blagor imeli. Na Dolenjskem imamo že nekaj denarnih zavodov. V Kočevji je hranilnica, v Metliki, Črnomlju, Krškem in Ribnici so posojilnice — Mokronoška še ne posluje. Ali nam ti denarni zavodi zadostujejo? Ne. Prijatelji hranilnic nismo. Zakaj kmeta preveč stane, če dobi posojilo od hranilnic, ker si dá posojilo na zamljišče vknjižiti. S tega stališča tudi ne hvalimo postopanje onih posojilnic, katere dolgove intabulirajo. Hranilnice nam pa še razen tega niso po volji, ker uradujejo vse po nemško, čeravno imajo opraviti s slovenskimi kmeti.

Da bi se v zadevi denarne pomoči vstreglo našemu kmetu, imeti bi morali v vsakem sodnem okraju eno posojilnico. V onih krajih pa, kjer jih še nimajo, naj bi se osnovala male posojilnice (po navodu Nemca Raifeisen). Kskošni so ti denarni zavodi? Taki, kateri se ne razširjajo daleč okrog, ampak poslujejo le bolj v domačih krajih. V obče se namreč sleherni posojilnici svetuje, da svojega delovanja ne razširi čez sodnijski okraj. Ljudem, kateri so izven tega obsega, naj se namreč ne posejue, kajti težko se je prepričati brez stroškov, kakošno je stanje prosilčev in njegovih porokov. Tudi je v oddaljenih krajih težko nadzorovati, kako ljudem kredit raste ali pada. Po navodu omenjenega Nemca naj se snujejo te male posojilnice na tak način, da se vsi udje bratovsko združijo z vsem svojim premoženjem v zadrugo, ki postane torej denarni zavod z neomejeno zavezo.

Pri takih zavodih zadoščuje namreč, da pristopi le veliko združnikov, če tudi niso premožni, in če tudi se le z malimi deleži (vlogami) udeležijo, recimo slehern plača naenkrat ali v obrokih 1 gld. ali 2 ali 3 — do 15 ali do 25 gld. v združno blagajnico. Od tega deleža naj se združnikom plačujejo le določene obresti, recimo tiste obresti, ki so odmerjene tudi hranilničarjem, t. j. neudom, kateri le hranit prinašajo, ne da bi se na kakošen način zavezali. Drugih dobičkov naj bi udje pri teh malih posojilnicah ne iskali, razen dobrote, da morejo na posodo dobiti. Tudi

načelniki posojilnic naj bi brezplačno zadrugo vodili in poslovali. — Posojevalo naj bi se le proti zadolžnicam (ki pa naj bi se — če smo prav poučeni — ne vknjiževale) in ne na menice. Obresti od dolgov naj bi za več kakor 1½% ne bile višje od obresti, katere se dajo vlogam hranilnim.

Take male posojilnice priporočajo nemški domoljubi nemškemu kmetu. Posebno na Dolenjem Avstrijskem se je nekaj tacihih zavodov že osnovalo, in ondi je celó deželni zbor jih priporočal in jim obečal denarnih podpor. Na Slovenskem ste po tem uzoru osnovani dve posojilnici na kmetih, v Pišecah in na Slatini pri Rogatcu na Štajerskem; tudi nekatere druge na Slovenskem so tema slične, na Dolenjskem je ona v Krškem v nekaterih točkah enaka. Za to vrsto posojilnic je naprosil dolenj. avstr. dež. zbor vlado pomoči.

Vlada in državni zbor bosta morebiti tudi pripravljena, take zavode podpirati, zlasti s tem, da bodo poleg vseh dosedanjih dobrot vživali to prednost, da bodo rabiti smele za dolžna pisma s tako nizkim kolekom, kakoršne imajo menice. Morebiti bodo pa tudi druge posojilnice, ki so večje razširjenosti, dobile to dobroto in morebiti še kaj denarne podpore. Za te denarne zavode vneti poslanci so namreč v državnem zboru predlagali 300.000 glđ. podpore za nje — menda kot brezobrestna posojila.

Pri dotični razpravi v državnem zboru se je skazal krepkega zagovornika slovenskih posojilnic g. Miha Vošnjak, oče slovenskih posojilnic. Pravil je, koliko so one že pomagale slovenskim kmetom, in kako vestno se pri njih uraduje. Zato jih je priporočal, da naj bodo vse deležne dobrot, katere se utegnejo dati denarnim zavodom Raifeisen-novega načrta; kajti dokazoval je, da so tudi posojilnice z omejeno zavezo koristne, da vgaajajo namenu, če so tudi na širši krog, kakor je občina, namenjene, in če tudi imajo družabniki večje deleže (kot 25 glđ.), in če tudi z blizo 2% delujejo. Tudi zoper menice se on in nekateri drugi poslanci niso izrekli, marveč poudarjali, da posojilnice z menicami kmetu nikdar navlašč ne škodujejo, marveč jih one le zavoljo majhnega koleka rabijo.

Sploh smo razvideli iz dotične obravnave v državnem zboru, da ondi sedeči možje korist posojilnic visoko cenijo, zlasti onih, pri katerih imajo ustanovniki namen le ljudstvu pomagati, in ne sebi žepov polniti. Zatorej, domoljubi po Dolenjskem, snujte posojilnice, kjer jih še ni! J. L.

Sol v živinski krmi.

Sol je vsakemu želodcu potrebna; če soliš živini klajo, pomaga želodcu, da laže prebavlja

tudi slabejšo klajo, in živina ostane krepka, vesela in zdrava.

Sol je človeku, pa tudi živini potrebna. To je resnica, zoper katero se ne dá nič drugoga ugovarjati kakor to, da vsak kmet ne more živini dajati soli, ker si je revež večkrat še sam sebi ne more kupiti. „Kjer ni nič, izgubil je tudi cesar pravico“, pravi star pregovor, katerega tudi mi ne zabimo, trdeč, da je sol človeku, pa tudi živini potrebna.

Ako priporočamo torej sol za živino, priporočamo jo takim kmetovalcem, ki si morejo vsaj nekoliko soli za svojo živino kupiti, posebno pa jo svetujemo onim, ki so premožni kmetje.

Solna kislina (sol) je sestavni del želodčnega soka, kuha jo natura sama v želodcu živinskem kakor človeškem. Vzemimo soku solno kislino, in želodec ne bo mogel več prav kuhati, — použit živež bo obležal neprebavljen v želodcu in čevah, živina bo začela hirati, ker si ne bo mogla narejati dobre, tečne krvi, katera se dela iz dobro prekuhanе piče v želodcu in čevah.

Če dajemo torej živini sol, dajemo jej to, kar jej natura sama daje kot najpotrebnejši pomoček za prekuhanje použite piče.

Mnogokrat vidimo živino slabo in klavrno s krmežljivimi očmi, s ščetinasto dlako in brez moči. Jed se jej upira. Bodi taka živina za molžo ali za pitanje ali za vprego namenjena, nikjer ne bo dobro storila. Poiščimo pa vzrokov, zakaj da je živina taka, in našli bomo — ako ni kakšne posebne bolezni v njej — da jej ali manjka klaje, ali da je klaja slaba, spridena, ali pa da je živina od slabega vremena in napačnega gleštanja začela hirati.

Pa kako pomagati? Kmetovalec si ne more vselej dobre klaje omisliti, če je slabo pridelal, — tudi z vremenom ne more gospodariti, da bi ne bilo mokrotno itd. Ob tacihih okoliščinah ni drugoga bolj gotovega pomočka zoper vse to, nego je sol.

Že natura sama naganja živino, da rada liže slano zidovje, da včasih celo srka scalnino in da požira pohotno vse, kar je le količkaj slanega okusa, in to za to, ker čuti v sebi silno poželenje po soli ter si prizadeva, temu poželenju kakor koli zadosti, zato se jej tudi scalnica ne gnusi, če je le slana.

Dajajmo taki živini potrebne soli, in videli bomo kmalu, kako bo od dne dne do boljša, — koliko bolje jo bo sedaj prekuhavala, ker jej sol nadomešča pomanjkanje slanega želodčnega soka. In ker bo raje jedla in tudi bolje prebavljala, zboljšala se bo kmalu v vsem, da jo boš komaj poznal od poprejšne. Vse to bo storila sol, če ni, kakor smo že poprej rekli, nikakoršne bolezni v živini.

Sol si moremo v tacihih okoliščinah ravno tako misliti, kakor priprego. Eno samo preslabo živinče

ti ne more voza čez klanec spraviti; če mu pa priprežeš še eno v pomoč, šlo bode. Ravno taka je s soljo, ki hodi prepičlemu in preslabemu želodčnemu soku na pomoč. Škoda, da je sol predraga. V državnem zboru se je zopet terjalo, da bi se živinski soli cena znižala. Po „Kmet-u“

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Najvažniši dogodek za nas verne katoličane je bil gotovo **katoliški shod** na Dunaju začetkom tega mesca. Nad petnajststo mož, duhovnih in svetnih, se je zbralo v glavnem mestu, učenih, plemenitih, imenitnih po službi in stanu, ki se ne sramujejo očitno pokazati svojo vero pa tudi zahtevati, da se spoštuje povsod v zborih, v postavah, zlasti pa v šolah viših in nižih. Potegovalo se je tu za prostost sv. očeta, za delavce, zboljšanje njih žalostnega stanu na krščanski podlagi. — Škoda, da nam mali prostor ne dopušča, da bi o tem natančneje govorili! Brez vspeha pa shod gotovo ne bode — priča nam to jeza liberalnih in judovskih listov, s katero napadajo njegove sklepe.

Volitve deželnih poslancev na **Kranjskem** bodo 4. julija za kmetijske občine, 8. julija za mesta in trge in 12. julija za veliko posestvo za graščake.

Kakor je slišati, bodo se največ stari poslanci potegnili še, da bi bili izvoljeni; do zdaj se je bralo samo o treh, da bi volitev odklonili, med temi č. g. dr. **Strbenec**, dekan v Leskovcu, ki je bil izvoljen od kmetijskih občin v Trebnjem. **Kranjski Slovenci** moramo na to gledati, da ne ohranimo samo dosedanje število slovenskih poslancev, ampak da bi bilo tudi v velikem posestvu vsaj nekoliko slovenskih poslancev izvoljenih.

Slovenci prebivamo kakor znano, v štirih avstrijskih deželah, a kacic 50.000 Slovencev je tudi na Ogerskem (Prekmurci, nasproti Ljutomera in Radgone) in celó na Beneškem pod laškim kraljem je morebiti do 30.000 Slovencev. Če že avstrijski Slovenci, katerih je veliko čez en milijon, nimajo vsega, kar postava veleva, koliko slabše se godi onim zunaj našega cesarstva, Prekmurskim Slovincem zapovedujejo **Madžari**, ki jim le svoj jezik vrivajo, beneškim Slovincem pa gospodari laščina. Vendar nas gledé teh poslednjih bratov to veseli, da so dobili v poslednjem času več mladih duhovnikov in vnetih dijakov, zlasti bogoslovcev, kateri z vso gorečnostjo slovenske knjige med svoje rojake razširjajo.

Avstrijskemu državnemu zboru, ki je razpravljal kmetijski in pravosodni proračun, predložile so se nekatere premembe šolske postave, ki dajo namreč veliko manj kakor zahtevajo katoli-

čani. Duhovnikom, ki učé krščanski nauk, daje se toliko pravic gledé poduka in strahovanja otrok in besede pri šoli, kolikor jih imajo posvetni učitelji. Kedar hoče otrok iz šole izstopiti, mora tudi iz krščanskega nauka zadostovati, ne samo iz branja, pisanja in računstva. Če so zasebne (privatne) šole v kakošnem kraju, ne more se občina siliti, da bi si še drugo javno šolo ustanovila. Šolski nadzorniki naj bi postali c. kr. uradniki. — Vendar smemo trditi, da take postave državni zbor ne bode potrdil, dalo se bo vernim avstijanom, kar tirjajo, prej ali slej. Pri razpravi kmetijskega proračuna se je slišalo toliko tožeb, da smo se prepričali, da se kmetovalcem po celi Avstriji slabo godi.

Na **Koroškem** snujejo Slovenci prav pridno posojilnice in družbe sv. Cirila in Metoda.

Železnico iz Ljubljane v Kamnik in od Radgone v Ljutomer na slovenskem Štajeru bodo začeli v kratkem zidati.

Na **Ceskem** se Nemci niso hoteli zjediniti gledé volitev v deželni zbor s svojimi slovanskimi sostanovalci; delajo se še celó nove stranke v tej deželi, tako da bode morebiti pri volitvah velika razprtija.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Ruskem** je umrl minister notranjih zadev Tolstoj. Bil je to izvrsten mož, vnet za čast in mogočnost Rusije. Ministroval je od leta 1866. Velika severna država je zgubila z njim jako veliko moč.

Med **Nemčijo** in **Švico** je nastal nekakov razpor. Kaže se, da je bil neki ošabni Prus Wolgemut z svojim drznim postopanjem v Švici temu sam kriv.

Na **Nemškem** se rudokopi po robu postavljajo, ker nimajo dela — do 70.000 jih je baje brez zaslužka.

Pariška razstava se je odprla jako slovesno; prvi dan je bilo do pol milijona obiskovalcev. Eiffelov stolp je dogotovljen, ali še le s 15. majem se bode smelo nanj hoditi.

Kako dobro gré izseljencem v **Braziliji**, v južnejnej Ameriki, kaže tudi to, da je italijanska vlada odposlala na lastne stroške 700 izseljencev v domače kraje nazaj.

Italijanski kralj bode obiskal ta mesec s svojim sinom nemškega cesarja.

Piše se nam:

Iz **Št. Jerneja** maja 1889. — Veselje in žalost, življenje in smrt se spreminjata kakor jutranja in večerna zarja. Ljudje mrjo za osepnicam močno, tudi se jih mnogo rodi, v raznih stanovih je vse prenapolnjeno; le v duhovskem

stanu pogrešajo delavcev v vinogradu Gospodovem. Pri nas, ko so pred več leti bivali po 3 duhovni pomočniki (kapelani), imamo sedaj samo enega. Gospod župnik pa so se podali v pokoj, ker težko pišejo. Poslovali so se v nedeljo, ter v prav ginljivem govoru dokazovali po sv. evangeliju od dobrega dušnega pastirja, kake težavne dolžnosti, odgovornosti itd. ima vsaki g. župnik. Bili so 21 let tukaj za župnika, ter čez 25 tisoč gl. iz prostovoljnih doneskov napravili, bodi si pri farni ali podružnih cerkvah razne reči. Povedali so pa tudi, da želijo, in da bodo med svojimi ovčicami ostali ter da bodo do njih smrti vedno radi delali bodi si na prižnici, v spovednici ali pri bolnikih. Tako delaven gospod, vem, da ne bi mogli v miru živeti; kajti od njih veljajo gotovo besede:

Od zore do mraka rosán in potán
Si lajšal in slajšal človeško trpljenje!
Ne plašil se znoja, ne strašil se boja,
Dejanje Ti ljubil, a bal se pokoja!

Lep dokaz novi krasni župni dvorec, katerega je blagi gospod tukaj sezidal. Gotovo bodo vrli g. župnik tudi pokoj v to obrnili, da bodo še srenji pomagali mnogo koristnih reči izvršiti, naj omenim samo eno, namreč: šolo.

Bog jim daj v pokoji najslajši ure, ter srečno pripravljane za popotovanje v sv. nebesa, da bodo tam vživali večno plačilo.

V pondeljek t. j. 6. maja dobili smo pa novega gosp. župnika Anton-a Fettich pl. Frankheim iz Vrema. Naši ljudje so prav obilo smrek postavili, ter tudi pet napisov, izmed katerih je bil prvi na meji fare pri Prekopi. Pridne dekleta se napravile vence, drugi pa so obesili na postavljene smreke mnogo zastav in balončkov.

Pri slavoloku jih je čakala šolska mladina s tremi gg. učitelji in gosp. učiteljico. Nagovorila jih je Albina Tavčar-jeva sledeče:

Velečastiti gospod župnik!

Šent-Jernejska župnija se danes raduje, z Vašim prihodom prečastiti gospod župnik. Presrečno Vas pozdravlja, ter Vam zagotavlja ljubezen, udanost in pokorščino. Sosebno pa šolska mladina hoče Vam z lepim vedenjem in s pridnim učenjem veselje delati. Priporočujem Vas v imenu vseh faranov v božje varstvo. Bog naj Vam obilno rosi svoj sveti blagoslov! Obljubujem Vam blagi dušni pastir, da bomo Vaše pridne, zveste in pokorne ovčice! — V znamenje posebnega spoštovanja, ljubezni in udanosti Vam podarim ta šopek!

Na to se gospod novi župnik lepo zahvaljuje, ter obetajo, da bodo tudi v tej novi župniji radi šolo obiskovali, in otročiče poučevali. Pozdravil jih je potem tudi g. nadučitelj in še več drugih gospodov.

Peljalo se je obilo voz do meje naproti. Tako tudi naša požarna bramba, ki si je najela godbo iz Kostanjevice, da so lepše sprejeli novega

g. župnika. Obilo ljudstva raznega spola od blizo in daleč je bilo prišlo, ključarji domači in drugi. Streljalo se je, zvonilo doma in po bližnjih podružnicah. Šli smo v lepo okinčano cerkev, v kateri je bilo vse polno svečič. Tu so novega g. župnika pričakovali vpokjeni. Po kratkem pozdravu je bil sv. blagoslov. — Po blagoslovu so jih ljudje in požarna bramba z godbo in šolarji spremijo v lepo okinčani župnijski dvorec, kjer jim naj Bog dá vžiti mnogo veselih let!

V nedeljo 12. maja je bil pa slovesno v svojo novo službo vpeljan, ter svojim sedanjim faranom predstavljen. Med veselim pritrkavanjem zvonov in gromenjem topičev pride prečastita duhovščina — menda 13 čast. gospodov — v prekrasno okinčano cerkev sv. Jerneja. Ko do altarja pridejo, zapoje preč. g. novi župnik „Veni sancte spiritus“. Po odpeti pesmi stopijo na leco preč. g. dekan dr. Jurij Šterbenc, kateri so v prav temeljitem in dobro prevdarjenem govoru razlagali težke dolžnosti duhovnega prstirja, ter na srce pokladali faranom nasprotno dolžnosti vernikov do svojih dušnih pastirjev. Prav pazljivo so verni poslušali besedo božjo, ter so vsi želeli, naj se spolnijo vnete besede govornika, da Bog v preobilni meri podeli svoj sveti blagoslov v izveličanje ljudem in pastirju! Po pridigi je bila slovesna peta sveta maša z „Te deum“. Na koro so peli latinsko mašo.

Prijateljskih nagovorov pri svečanem in zmer-nem obedu, ki so v navadi ob tacihi prilikah bilo je mnogo. — Po „Šmarnicah“ so se začeli gospodje sloviti, ter pred nočjo večidel odrinili vsak na svoj dom.

Tako se je končala prelepa slavnost sprejema in inštalacije novega gosp. župnika Antona Fettich pl. Frankheim, kateremu naj sledi čez četrtoletja župnikova jubilejna svečanost v prijaznem in lepem Šent-Jerneju, ter mu vsi zakličemo z lepo pesmijo iz srca vdani:

Pri nas Te dolgo Bog ohrani!
Ti zdravje, srečo podeli
V ljubezni svoji miljeni!

Iz Lahovič pri Cerkljah. — Lepe, vesele in prijetne velikonočne praznike smo zapustili, in veselo Alelujo prepevali v hišah Božjih edinemu Bogu. Sedaj meseca maja pa se spominjamo in častimo Mater božjo ter pridno zaljšamo Šmarnice po hišah in cerkvah. Mesec maj je najveselejši, vse cvete po vertovih, logih in njivah; češnje, jablane, hruške, pšenica, vsa setev lepo napreduje. Žitna cena je nizka, tudi goveja živina, konji, prašiči in drva — klaja je dražja. Železnica, kakor se čuje, se bode delala v Kamnik, potem odleti voznikom zaslužek. Posojilnica bi se za nas tudi spodobila; pozor za ustnovitev. Bralno društvo bi bilo tudi lepo, ko bi bilo, pa ni začetnika.

Žganje (divja voda) se je zelo zelo opustilo, to je dobro, ali vsaj še dvakrat več doklade in potem je proč. Poglejte župani v vasi, da se toči vino po krčmah po 20 kr. liter, boljši po 24 kr., hleb kruha za 16 kr., meso po 20 kr., če je drugod po ceni, naj bode tudi pri nas. Fantje, možje, vse ljudstvo bo boljši, ako se bode žganje odpravilo. Delavci in delavke naj ostanejo v svoji občini, da ne manjka ljudi za delo, prej ali kasnej je občina pa le dobra in ni se potreba preseljevati in drugod službovati.

Domače vesti.

(Župnijo Čatež ob Savi) je dobil čast. g. Miha Horvat, župnik v Spodnji Idriji.

† (Umrla) je v Novem mestu po kratki bolezni gospa Matilda Krajec, roj. Polakova. Bila je pravi vzor pridnosti in krščanskega življenja — blag ji spomin. Slovesna sv. maša za pokojno služila se bo v torek 21. t. m. ob 8 uri v kapiteljski cerkvi. Blago pokojno priporočamo vsem prijateljem in znancem v pobožno molitev in spomin. Da bi bila pokojna za kozami umrla, ni zdravniško dokazano in je bilo prebivalstvo vznemirjati res nepotrebno.

(Družbena podružnica v Rudolfovem.) Vabilo na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe, ki bode dne 18. maja t. l. ob 6. uri zvečer v „Narodnem domu“ v Rudolfovem z naslednjim vzporedom: 1. Poročilo o delovanju in o računih. 2. Volitev novega odbora. 3. Nasveti za družbeni občni zbor v Ljubljani. 4. Vsprejem novih udov.

(Slavnost.) Pretečeno nedeljo dopoludne je blagoslovil g. prof. dr. Marinko, načelnik „Katol. družbe rokodelskih pomočnikov“, hišo te družbe. Zgodilo se je kar natihoma, da družba, ki potrebuje v pokritje obilih dolgov še mnogo, ni prizadejala stroškov sebi in drugim. Zvečer so vrli rokodelci napravili veselico. Deklamovali so slovensko, hrvatsko in nemško, peli izborna ter se lepo pokazali tudi v igri „Srečna udovca“, ki je vzbujala med poslušalci mnogo smeha.

(Novomeški „Sokolci“) so nam poslali glas, da bodo obhajali o binkoštih veliko slovesnost. Omislili so si namreč krasno in dragoceno zastavo, ki jo bodo krstili in posvetili očitno na Velikem trgu. H krstu so obljubile priti bratovske družbe sokolske od blizu in daleč, s Kranjskega, Stajerskega, Koroškega in Hrvaškega. Toliko ljudstva menda Novo mesto že dolgo ni videlo, kakor ga bo o binkoštnih praznikih; veselic pa bo, pravijo nam „Sokolci“, za kmeta in gospoda dovolj.

(Letno poročilo o deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu.) Vodstvo šole na Grmu je spisalo obširno poročilo

za šolsko in gospodarsko leto 1887/88, katero je ravnokar objavljeno na ukaz deželnega odbora. V poročilu se opisuje I. Kronika šole na Grmu, iz katere poizvemo, da sestoji sedanje šolsko posestvo iz 94 or. 114 □ sežnjev zemljišč. Za nakup in popravila je dežela potrosila 62.000 gl., a dobila 25.000 gl. izredne državne podpore. II. Poročilo o šoli z učnim redom. III. Gospodarstvo. IV. Stavbe. Priložen je statut s programom šole in hišni red za učence, dalje poučni spis vodje g. R. Dolenca: „Požlahtnitev zeleničih ameriških trt“. Jako lepo izdelana je slika, katera predstavlja šolo na Grmu z okolico. Pridejan je tudi načrt šolskega zemljišča, na katerem so zaznamovani različni nasadi, ki se tam gojé. Poročilo kaže o lepem napredku tega učnega zavoda, na katerega sme ponosna biti kranjska dežela. Da tudi Dolenjci spoznavajo veliko korist te šole, kaže naraščajoče število učencev.

(V črnomaljskem okraju) so osnovali „učiteljsko društvo“.

(Šole v krškem okraju), kjer jih je bilo več kot polovico od vseh zaprtih zavoljo kozá, so se večinoma zopet odprle, če tudi ni bolezen še popolnoma prenehala. Ali če v enem kraju nekoliko prestane, prikaže se pa v drugem. Sedaj ta grda bolezen jako razsaja v stopiškej fari blizu Novega mesta.

(V Krškem) so napravili na šolskem trgu lep drevored, kjer nameravajo napraviti tudi spomenik velikemu krškemu dobrotniku, ranjkemu Martinu Hočevanju. Zasluge največe in prve ima pri tem č. g. vikar Knava.

(Visoka starost) V Hrušici pod Ljubljano umrla je v petek mati tamošnjega župana in posestnika g. J. Korbarja v 92. letu dóbe svoje.

(Novo brezdno na Igu) Na Potokarjevem svetu blizu Iga se je na istem mestu, kjer je prejšnji dan gospodar še drva nakladal, zemlja v okrožji 120 metrov udrla in pokazalo se je brezdno v popolnem pomenu besede, kajti nekoliko radovednih je merilo globočino, a samo toliko se je dognalo, da je v globočini 200 sežnjev voda, koliko pa je voda globoka, se ni moglo določiti, ker jim je vrvi zmanjkalo. — Brezdno drži od vrha nekoliko v stran, potem pa je čuti brezmerne votlina, kajti pok v dno spuščeni dinamiški patron odmeval je nekoliko minut. Vredno bi bilo, ako bi se kdo našel, ki ima pogum in pripravo, da bi se spustil v globočino in pregledal brezdno.

(O trtni uši) govoreč, rekel je grof Falkenhayn v državnem zboru, da noče, da bi se vinorejcem priporočale ameriške trte kot jedino sredstvo proti trtni uši. Sicer pa ni on nikakor proti tem trtam in njih zasajenju.

Svarilo se je tudi pred tajnimi pomočki, a prepovedovati jih ne moremo. Francoska določila

je premijo 300.000 fr. za sredstvo, in ljudje se trudijo, da bi jih zaslužili. Švica dovolila je 25.000 frankov dr. Kellerju, da poskusi v določenem zemljišči sredstvo, kakteroj je sam iznašel, proti tej škodljivki.

(Tatu) so ujeli orožniki mokronoški dne 30. aprila zjutraj o pol štirih, na jako slučajen način. Tat namreč, kateri je ukradenega konja gнал, zagledavši orožnike, ga je popustil in pričel teči, kar se je orožnikoma sumnično zdelo, ubereta jo za njim, ter sta ga tudi kmalu vjela. Pri tatu sta dobila orožnika tudi šeststrelni revolver. Slaba vest ga je izdala.

(Iz Dobovca) se nam poroča, da je bil tam 7. t. m. hud naliv s točo in sicer tak, da je nastala povodenj, po kateri je polje hudo prizadeto in cesté razrite; toče je toliko palo, da je je bilo še drugi dan videti.

(Iz Semiča) se nam piše, da je tam umrl Janez Prešeren, občinski tajnik, kateri je kot tak 42 let zvesto in marljivo služboval, pokojni je doživel 79 leto.

(Požari.) Od več strani iz Kranjskega, čujemo žalostne vesti o požarih, med temi tudi iz Črnomlja, da je te dni popolnoma pogorelo gospodarsko poslopje posestniku Jan. Žagarju v Brezniku; nesrečni pogorelec baje ni bil zavarovan.

(Koncert) dol. pevskega društva, v sabeto 11. t. m. je bil kljub jako izbornemu sporedu in lepemu namenu, zelo slabo obiskan, kje nrozka iskati tej mlačnosti nam ni znano. Spored se je povsem v občo zadovoljnost izvel. Godba nam je posebno v Overturi iz opere „Ciganka“ zelo dopala in jako dovršno igrala nam sicer znane, a težke motive. Mešani zbor „Naše gore“, nam je sicer uže znan, a vendar je zopet dopal. Samospev „Želje“, za bariton je g. R. ganjivo predaval; „Što čutiš“, možki zbor je občinstvo pohvalno sprejelo. Dvospev „Golob na javoru“ za sopran in alt, ste gospici Dev-ova in Bučarj-eva jako ljubko peli in so morale na občo željo ga ponavljati, tudi spretno spremljevanje na glasoviru po g. D. nam je omenjati in pohvaliti. „Sirota“, zbor z samospevom za alt je krasen, ter tudi imponira, posebno samospev po zboru spremljevan je v istini lep; „Šumski čar“, možki zbor je prijeten in občinstvu povsem ugajal, le prekratek nam je bil. Največji efekt pa je napravil Volaričev valček „Slovenskim mladenkam“, ženski zbor z orkestrom, kateri obsega jako lepe godbene motive, in bil tudi dobro dovršen pod spretnim vodstvom gosp. predsednika Št.; gospice pa so bile toliko prijazne, da so nam valček na živahni rokoplesk ponavljale. — V obče smemo reči, da je bil spored krasen in popolnoma dovršen, le preveč prostora je bilo v dvorani, kar na sotrudnike ne dela dober utis, za obilo truda pa malo

uspeha; nadjamo se, da v bodoče slav. občinstvo več pozornosti podeli ob enakih prilikah. Marijivemu odboru smo pa hvaležni za lepi, zabavni večer.

—r.

(Opomba uredništva.) Na zadnji strani imamo inserat ogersko-francoske zavarovalne družbe, ki vabi k zavarovanju proti toči. — Mi smo inserat sprejeli zaradi velike nadlege, ali povemo pa, da baje banki ne gré povsem dobro, vsaj govorjenje je, da bi se z neko drugo stopila.

Listnica uredništva.

G. Jer. Peč.: Ne čudite se, da Vašega sicer res znamenitega dopisa nismo še natisnile. Bile so v Vašem spisu nekatere podobe narisane, brez katerih popis nima vrednosti, podobe pa bi vejjale kaj veliko. — To tedaj ni za list, ki velja 1 gold. s pošto vred.

G. dopisniku iz mokronoške okolice: Mnogokrat smo vže povedali, da dopise brez podpisa ali z izmišljenim podpisom ne sprejmemo.

Žitna cena v Novem Mestu 13. aprila 1889.

Domače pševice mernik 2 gld. — kr., Debelače (koruze) 1 gld. 40 kr., Šoršice 1 gld. 50 kr., Rži 1 gld. 40 kr., Ječmena 1 gld. 40 kr., Ajde 1 gld. 10 kr., Ovsu 80 kr., Krompirja 90 kr.

Loterijske srečke.

Trst	4. maja	49	82	20	41	21
Gradec	11. „	42	35	89	87	88

Za popravo hiše katoli. družbe rokodel. pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg.: M. Avsenik 5 gld., J. Novak 8 gld., J. Plevanič (zopet) 10 gld., J. Krajec 8 gld. 75 kr., J. Jan. Novak 5 gld., Koz. Pavlič 5 gld., Dam. Pavlič 5 gld., J. Pehani 5 gld., po g. kan. L. Jeranu 11 gld., Jer. Jarc 5 gld., Ant. Jarc 5 gld., dekan A. Aleš (zopet) 5 fl., J. Bulovec 2 gld., Fr. Tandler 1 gld. 50 kr., J. Pezdire 1 gld., Jan. Kovač 1 gld., A. Kalčič 1 gld., Ferd. Seidel 2 gld., gospa Terezija Jamnik 1 gld., g. Jan. Pintar 1 gld., dr. Vavpotič 2 gld. 50 kr., I. Kunc 1 gld., Neimenovan duhoven 10 gld., Neimenovan 5 gld., Jos. Gerdešič 5 gld., Martin Mohar 2 gld., Dim. Štefanovič 1 gld., Fr. Polko 1 gld., Jan. Mechora 3 gld., Janez Kušljan 1 gld., Fr. Štupica 1 gld., M. J. Šterbenc (zopet) 10 gld.

Tužnega srca naznanjamo žalostno vest v svojem in v imenu vseh sorodnikov, da je naša iskreno ljubljena soproga, oziroma mati, gospa

Matilda Krajec roj. Pollack

2. maja ob 1/47 uri zvečer, v 43. letu svoje dōbe po kratki bolezni, previdena s svetimi zakramenti mirno v Gospodu zaspala.

Draga ranjca bodi priporočena v blagi spomin in molitev.

Zahvala.

Za milo sočutje ob prerani smrti naše nepozabljive soproge oziroma matere, izrekamo vsim prijateljem in znancem posebno vis. častiti kapiteljski duhovščini in preč. gg. oo. frančiškanom in vsim darovateljem prekrasnih vencev najtoplejšo iskreno zahvalo.

Janez in Pavel,

otroka.

Janez Krajec,

tiskar in bukvar,
soproga.

Polakova prodajalnica v Novem mestu

se zahvaljuje častitemu občinstvu za dosedanjo prijaznost in kupčijsko zvezo, in naznanja, da bode tudi v prihodnje prodajalnica vedno z najboljšim blagom založena in se priporoča za daljni zvesti obisk.

[88—1]

Gostilna v Krškivasi,

poleg c. kr. ceste, so da iz proste roke na manj ali več let v najem. Hiša obstoji z dveh sob, lepe kuhinje, sbrambe, kleti, vrta, hleva, dvorišča in vodnjaka. Natančnejši pogoji se poizvedo ustmeno ali pismeno pri

Mariji Piltauer, Krškavas.

[76—2]

(Munkendorf, Dolenjsko.)

Lepo ležeče posestvo

na Drski 10. minut od Novega mesta, obstoječe iz hiše s tremi sobami, kuhinjo, hlevom, podom, kozolcem, gojzdom ter njivami s tremi orali se iz proste roke pod ugodnimi pogoji proda. Natančnejše se izve pri lastniku gosp. Vek. Jeniču, mestnem tajniku v Rudolfovem.

[71—3]

Peter Majdič

v Ljubljani, glavni trg šte. 19

priporoča svojo bogato zalogo

fine moko

po ugodnih cenah.

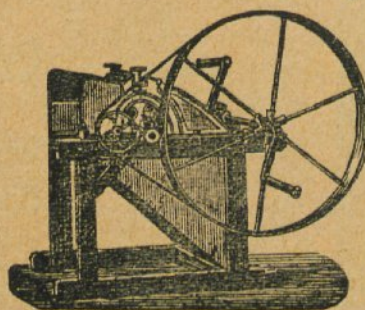
[77—2]

[46—6]

Vsi stroji za kmetijstvo i vinorejo!

Stiskalnice in mlini za olive.
Vinske in sadne stiskalnice,
Grozni mlini in mlini za sadje,

vse najnovejše
sestave v razni
volikosti.

Mlatilnice, snazilnice in vitlje ali vlečki, robkalice za koruzo, sejalnice, plugi itd.

Sušilnice za sadje in zelenjavo.

Rezišnice za krmo v veliki izbiri in izvrstni izpeljavi ponuja

po najnižjih tovarniških cenah

Ig. Heller, Dunaj, Praterstrasse 78.

Zapisniki in razjasnila na zahtevanje brezplačno in franko.

Prodajalci dobé ugodne pogoje.

Zmožni zastopniki se iščejo in dobro plačajo.

št. 640

Razglas.

Dne 19. maja ob 4. uri popoldne bode v Št. Jerneji za novo pokopališče na očitno dražbo dano obzidje s pokritjem, kakor tudi železni križ in železna vrata za to pokopališče. Cena in dražbeni pogoji so na ogled v občinski pisarni v Št. Jerneji.

K tej očitni dražbi (licitandi) se vabijo podjetniki, kateri želé to delo prevzeti.

Županstvo v Št. Jerneji dne 9. maja 1889. [83]

Pri oskrbništvu graščine Stari Ribnik na Metličko-Karlovški cesti, je na prodaj

100 hktlt. dobrega belega vina l. 1888

iz poznate gorice Piščetke i Gorička, za ceno 10 gold hektoliter.

Oskrbništvo grašč. stari Ribnik, Pošta Metlika.

[89—1]

Jak. Majdič.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani založila je knjižico:

Duhovna lekarna

za vse, ki hočejo večno živeti.

Podučna knjižica.

katero je izdal dr. E. M. Müller, škof Linški. Poslovenil Fr. Zbašnik, župnik. V Ljubljani 1889. — Cena mehko vezani knjižici je 20 kr.

Vsebina: Predgovor. — Vvod. Kako je umeti naslov te knjižice? Zdravnik in bolnik. Iz česa je duhovna lekarna. — Prvi del. Branila proti dušnim boleznim: Ogibaj se okuženja. Boj se ognja. Čuvaj hišna vrata. Ogibaj se prepaha. Nebeška lestvica. Zdravje bolnikov. Studence življenja in zdravja. — Drugi del. Zdravila za dušne bolezni: Zdravilo zoper duhovno jetiko ali sušico. Zoper prostovoljno omahovanje. Zoper mraz boječnosti pred ljudmi. Kako je sv. Ignacij Frančiška Ksav. rešil posvetnega duha. Zdravilo za mrzlico lakomnosti. Kako je sv. Filip Nerij mladeniča ozdravil omotice častilakomnosti. Zoper popade besnosti. Zoper kostno gnjilobo — nevošljivosti. Mazilo za oči. Strup in pomoček zoper strup. Za take, ki imajo duhovno vodenico. Za mrtvoudne. Za srčnobolne. Domača zdravila zoper strah pred smrtjo. Univerzalno ali občno zdravilo. — Sklep. Krščanska vodila za življenje. Obljube našega božjega Odrešenika častilec njegovega presvetega Srca. Koreniti izkaz zdravih nasledkov duhovne lekarné. Zgledi lepe smrti.

[81—2]

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da bode imel od sedaj nadalje v sv. zalogi v Novem mestu mnogo bolj fino mleto

m o k o

in sicer v šest vrst razdeljeno, po naslednjih cenah:

štev. 0 . . .	po 16 kr. kilo
" 1 . . .	" 13 " "
" 2 . . .	" 11 " "
" 3 . . .	" 10 " "
" 4 . . .	" 9 " "
" 5 . . .	" 8 " "

Slavno občinstvo naj se blagovoli prepričati o izvrstnosti moke, o prvi priliki.

Z odličnim spoštovanjem [70-3]

Karol Germ v Novem mestu.

Mlin naprodaj ali v najem!

Tik Novega mesta na Krki je naprodaj ali se dá v najem dobro ohranjen mlin s petimi tečaji, kateri ima vedno dovolj vode in tudi dosti opravila. Natančneje pové opravništvo „Dol. Novic“.

[87-1]

Zavarovanje proti škodi po toči

sprejema glavni zastop za Kranjsko v Ljubljani ogersko-francoske zavarovalne banke **Franco-Hongroise** po najnižjih cenah in najugodnejših pogojih, namreč, da se pri poglavitnih pridelkih polovico in pri drugih tretjino zavarovalnine že naprej odpusti in le pri slučajnem odškodvanji vračuni.

Vsakoršne škode preračunijo se jako vestno, ter se takoj izplačujejo.

Zavarovalnina plačuje se na željo lahko tudi po žetvi.

Marljivi potovalni zastopniki se radovoljno sprejemajo.

Najuljudneje se priporoča

Josip Pavlin

glavni zastopnik

[86-1]

v Ljubljani št. I Marijin trg nasproti Frančiškanske cerkve.

V najem se odda s I. junijem 1889 v Žužemberškem trgu h. št. 33 na prijetnem prostoru ležeča

prodajalnica

z magacinom (skladiščem), stanovanjem dveh sob; spleh z vsem kar k njej spada.

Natančneje se poizve pri gospej **Ani Baskvar** v Žužemberku.

[82-1]

„AZIENDA“

avstrijsko-francosko društvo
za zavarovanje proti elementarnim nezgodam in
nesrečnim slučajem
na Dunaji.

Plačani delniški kapital in drugo poroštveno premoženje družbe znaša čez

== dva milijona goldinarjev av. velj. ==

Pisarna vodstva nahaja se:

na **DUNAJI, I., Wiplingerstrasse 43.**

Zastopništva so:

na Dunaji, v Budapešti, Pragi, Lvovu, Gradci, Innsbrucku.

„AZIENDA“ zavaruje

proti škodi po toči

po najugodnejših pogojih in za trdne premije, ne da bi se trebalo pozneje doplačevati. Premije se odmerjujejo kolikor mogoče ceno in plača za premije kreditira se, ako se želi. Škode se kulantno likvidirajo in točno izplačujejo.

Zastopniki za one kraje, kjer društvo še ni zastopano, vsprejema in pojasnila o zavarovanju daje

glavni zastop v Ljubljani g. J. PROSENC-a Šelenburgove
ulice št. 3.

[84-1]

Josip Paulin

v **LJUBLJANI,**

Marijin trg št. I,

glavni agent za potovanje,
priporoča najbolje vozne karte za

[85-1]

potovanje v

A M E R I K O,

